

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 313:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Bruttoficerings af kontanthjælp m.v.).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 19/5 93).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling**Jan Petersen (S):**

Socialdemokratiet kan støtte socialministerens forslag om at bruttoficere kontanthjælpen. Vi ser i forslaget nye veje i socialpolitikken og også principielle nyskabelser, som vi kan støtte.

Bruttoydelseerne ligestiller kontanthjælpsmodtagerne med andre borgere i forhold til personfradrag og ligningsmæssige fradrag. Det er der selvfølgelig en klar sammenhæng til skattereformen i, men det har også for os at se en selvstændig betydning.

Ligeledes vil boligsikring og fripladstilskud til dagtilbud for kontanthjælpsmodtageres børn herefter blive reguleret på samme grundlag som for andre borgere, og de to forhold gør, at vi synes, at man her går over til en mere ligeværdig behandling af kontanthjælpsmodtagere i forhold til de muligheder og behov, også andre borgere har.

Man kan også sige, det er et skridt væk fra klientgørelse og mistænkeliggørelse af det, kontanthjælpsmodtagere rent faktisk får af ydelse, og med den skattebetaling, som kontanthjælpsmodtagerne i kraft af forslaget får, bliver de også reelt bidragsydere til samfundet, i og med at de kan se, at de betaler en skat.

Bruttoficeringsen får nogle konsekvenser, eksempelvis at der så skal laves stigninger i fripladsgrensene, og der er foreslået 25.000 kr. Det kan vi støtte. Vi tror, at bruttoficeringsen gør, at ydelserne bliver mere forståelige og

sammenlignelige med andre indtægter, borgere kan få, og at det også kan medvirke til, at opbakningen til kontanthjælpsystemet kan øges, og at der er forståelse i befolkningen for, hvorfor det er nødvendigt at give disse ydelser til borgere, der har brug for dem.

Når der ikke er tale om en fuldstændig bruttoficerings, skyldes det selvfølgelig, at det ville medføre en voldsom nedgang i kontanthjælpsbeløbet for en række kontanthjælpsmodtagere.

Derfor må jeg sige, at Socialdemokratiet også støtter forslaget, fordi det har fået den udformning, at der er mulighed for at lave skattefri tillæg, sådan at vi stort set skulle undgå, at der er kontanthjælpsmodtagere, der får forringet deres situation alvorligt.

Der er afsat midler til det i 1994 og årene derefter og et større beløb i 1994, fordi selve bruttoficeringsydelsen på de 60 pct. til ikkeforsørgere først indføres i 1995, mens tallet i 1994 vil være 50 pct.

Vi forventer, at bruttoficeringsforslaget vil betyde, at der sker administrative lettelser i kommunerne, og at disse administrative lettelser så igen betyder, at der kan ofres flere ressourcer på at få aktivering i gang for kontanthjælpsmodtagere, også dem over 25 år, som der er lovforslag om på dagsordenen senere i dag. Vi ser en sammenhæng i dette.

Vi forventer, at det er synligt, at denne bruttoficerings også har til formål at give kontanthjælpsmodtagerne adgang til de forandringer, der er foreslået i skattesystemet, og at fremtidige eventuelle ændringer så også vil komme kontanthjælpsmodtagere til gavn, uden at man nødvendigvis skal diskutere det berettigede i, at lige præcis den gruppe kan få andel i eventuelle senere forbedringer.

Jeg kan med disse ord tilslutte mig forslaget.

Pia Christmas-Møller (KF):

Ideen med at bruttoficere overførselsindkomsterne er bestemt ikke ny. Principielt støtter Det Konservative Folkeparti selve ideen om at bruttoficere kontanthjælpen. Derfor arbejdede den borgerlige KV-regering også med et sådant forslag. I 1991 fik vi således en rapport om bruttoficerings af de sociale pensioner fra Socialministeriet. Det var imidlertid en kendsgerning, at en bruttoficerings er en så om-siggribende og omfattende manøvre, at den mest hensigtsmæssigt lader sig gennemføre i

[Pla Christmas-Møller]

forbindelse med en omlægning af selve skatte-systemet.

Som bekendt arbejdede også den tidligere regering hårdt på at gennemføre en skattereform, men det var ikke dengang muligt at bevæge et flertal i den rigtige retning. Den nye rødkløverregering har så afleveret sit bud på en skattereform, hvor dette forslag indgår i den samlede pakke, og vi vil derfor fra konservativ side naturligvis behandle forslaget ud fra denne overordnede sammenhæng.

Når vi isoleret set støtter selve princippet om en bruttoficering af kontanthjælpen, er det, fordi man herigennem opnår en række fordele. Bl.a. bliver det muligt mere direkte at sammenligne ydelserne med almindelig arbejdsindkomst, ligesom der bliver en ligestilling med arbejdstagere for så vidt angår skattevirkning og personfradrag og andre ligningsmæssige fradrag. Det giver større gennemsuelighed og overblik for den enkelte borger, og det er godt.

For den konservative folketingsgruppe er det helt afgørende, at vi får rettet op på den helt håbløse skævhed, der består i, at det i en række situationer ikke kan betale sig at arbejde på normale lønvilkår. Dette kombineret med den stigende arbejdsløshed fastholder alt for mange i en umenneskelig lediggang. Derfor støtter vi princippet om, at kontanthjælpen udgør en mærkbart lavere sats end såvel dagpengesatsen som lønindkomst og herunder også lavindkomster.

Tilsyneladende lægger forslaget også op til at bevæge tingene i den retning, men når man så læser videre, konstaterer man, at der oprettholdes en adgang til særlig støtte, som oven i købet forventes at koste 340 mio. kr. i 1995 og følgende år. Hvordan skal den bemyndigelse til socialministeren forstås? Kan ministeren her i dag løfte sløret for, hvad det er for særlige forhold, der kan udløse en særlig støtte, og hvor stor den særlige støtte kan være? Er der tale om en skattefri støtte, eller er der tale om en skattepligtig støtte? Hvad er ideen med den bemyndigelse? Det vil vi interessere os meget for, fordi vi her ser en fare for, at hele ideen med bruttoficeringen og med at nedsætte satsene i forhold til dagpenge og lønindkomst kan udhules.

I det hele taget er vi stærkt bekymrede over økonomien i forslaget. Den samlede udgift i 1994 vil være 464 mio. kr., men det tal fordob-

les jo næsten, når vi kommer frem til 1998 oven i købet ifølge regeringens egne beregninger, idet beløbet her vil udgøre 829 mio. kr. Hvor finder man de penge, og er det virkelig sådan, at rødkløverregeringen mener, at vi i dag har råd til så væsentlige udvidelser på dette område? Jeg synes ellers, statsunderskuddet er stort nok i forvejen.

Eva Kjer Hansen (V):

I Venstre er vi enige i princippet om at bruttoficere kontanthjælpen. Det medfører en række fordele: det bliver lettere at sammenligne kontanthjælpen med andre indkomster, og kontanthjælpsmodtageren vil få samme mulighed som dem, der har en lønindtægt, for selv at prioritere inden for det beløb, vedkommende nu får stillet til rådighed.

Det er i det hele taget en mere værdig måde at give hjælpen på, og det er også derfor, vi gennem de seneste år selv har arbejdet på at få indført en bruttoficering. Jeg er glad for, at vi nu har fået et forslag, så vi kan få en diskussion om spørgsmålet her i Folketinget.

Min største bekymring i forbindelse med forslaget er, at der foreslås indført en bestemmelse, der giver socialministeren bemyndigelse til at fastsætte regler, således at de kontanthjælpsmodtagere, der vil blive stillet ringere ved denne omlægning, f.eks. fordi de har høje boligudgifter, eller fordi de har mange børn, vil kunne få et særligt skattefrit tillæg, så vedkommende kan få hjælp på samme niveau som hidtil.

Det er mit synspunkt, at det må være rimeligt med en overgangsordning, men det skal vel ikke være en permanent mulighed. Jeg vil derfor bede ministeren om her i dag at bekræfte, at dette særlige skattefrie tillæg ikke gælder for nye kontanthjælpsmodtagere. Samtidig vil jeg være meget glad for at få en nærmere redegørelse for det præcise indhold af selve bemyndigelsen. Udgifter til børn og bolig kan jo være et lige så stort problem for dagpengemodtagere og lavtlønnede som for modtagere af kontanthjælp. Derfor er det Venstres opfattelse, at sådanne ydelser skal ydes i henhold til den generelle lovgivning i stedet for at være knyttet til selve kontanthjælpen. Ellers er det særdeles vanskeligt at gennemskue de forskellige støtteordningers samspil med kontanthjælpsudmålingen.

[Eva Kjer Hansen]

Det, der er særlig vigtigt for os i Venstre, er, at vi ikke stiller modtagere af overførselsindkomster bedre end de lønmodtagere, der hører til de lavestlønnede på arbejdsmarkedet. Derfor er vi glade for, at udgangspunktet er, at kontanthjælpsmodtagere får 80 pct. af dagpengemaximum, ikkeforsørgere dog kun 60 pct.

Men hvis der også gives særlige tillæg, vil det jo kunne undergrave dette udgangspunkt og i stedet stille kontanthjælpsmodtagerne bedre, og i den sammenhæng synes jeg også, at vi mangler en forklaring på, hvilke konsekvenser dette lovforslag har i forhold til de øvrige skønmæssige ydelser i bistandsloven. Det fører mig så frem til, at det ville være gavnligt – men det hører måske hjemme i udvalgsarbejdet – hvis vi kunne få nogle beregningseksempler på, hvad forhøjelsen af fripladsgrænsen på 25.000 kr. betyder for de forskellige familietyper.

Det er stærkt bekymrende, når man ser på, hvad dette lovforslag kommer til at betyde økonomisk. Alene fripladsgrænsen vil betyde merudgifter på 100 mio. kr., den særlige støtte vil medføre udgifter på 600 mio. kr. alene i 1994, og beløbene stiger til 829 mio. kr i 1998. Jeg undrer mig over, hvorfor regeringen vil bruge så mange økonomiske ressourcer på lige netop dette område, og jeg savner en forklaring på, hvordan disse udgifter skal finansieres gennem årene. Det vil jeg være glad for at få afklaret.

Men som sagt: Selve princippet om bruttoficering støtter vi i Venstre, men der er mange problemer i dette lovforslag.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Tidligere har kontanthjælpsmodtagere ikke betalt skat; udbetalingerne har været skattefrie, men er trukket fra det skattefradrag, man normalt har. Nu gøres kontanthjælpen skattepligtig, formentlig for at gøre systemet lettere at administrere og undgå store samspilsproblemer set i sammenhæng med en skattereform, og i SF har vi ikke spor imod, at man går over til et sådant system.

Der bliver nu også tale om, at man får nogle retsbestemte ydelser på 80 pct. af dagpengesatsen for forsørgere og 60 pct. for ikkeforsørgere, dog 50 pct. indtil 1995. De, der herved får en mindre ydelse, skal have sikkerhed for, at kommunen kan yde et tillæg, og jeg håber, at

vi gennem svar på spørgsmål i udvalget vil få at se, at kommunen faktisk skal yde dette tillæg, og at det ikke er meningen, at nogen skal sættes ned i ydelser. Og her vil jeg nu godt lige sige på baggrund af, hvad der er sagt af de tidligere ordførere, at vi taler altså om nogle grundydelse på 2.909 kr. om måneden. Så skulle der komme lidt ekstra ovenpå, har SF intet imod det.

Vi går som sagt ind for, at vi går over til disse retsbestemte ydelser, bl.a. fordi vi er af den mening, at der så kan frigøres nogle kræfter til at få sat gang i det socialt forebyggende arbejde. Det trænger vi til i disse år, og vi håber, at der vil gå meldinger ud om, at når dette system er indkørt – og det kan jo nok tage sin tid – vil der blive muligheder for at bruge kræfterne lidt anderledes i det sociale system. Det synes vi ville være godt.

SF vil ikke være med til, at der overhovedet sker forringelser som følge af dette forslag. Rent principielt kan vi gå ind og diskutere, hvordan det skal se ud, men vi vil altså ikke på nogen måde være med til, at der sker forringelser, og så må ministeren jo så vælge, hvilken side hun vil have med. Alt tyder jo i hvert fald på, at begge sider af det politiske spektrum ikke kan være med til dette her, efter hvad jeg har hørt de borgerlige ordførere sige.

Men vi kan altså støtte lovforslaget under forudsætning af, at vi får lavet en ordentlig skattereform.

Tom Behnke (FP):

Nu har de fire første ordførere nærmest kridtet banen op og redegjort for, hvad dette lovforslag i grove træk går ud på, så det skal jeg holde mig fra.

I Fremskridtspartiet har vi vurderet, at det er en fin ordning med en bruttoficering. Vi har vurderet, at ordningen vil blive mere simpel, beregningerne vil blive enklere, og det vil være nemmere for alle at sammenholde og sammenligne de forskellige satser med, hvad man kan få i et lønnet job, så vi tilslutter os ideen om en bruttoficering.

Vi synes også, det er positivt, at man med dette forslag lægger op til og kan forvente, som jeg allerede har sagt, en administrativ lettelse, og det glæder vi os til. Vi er også positivt indstillede over for en anden ting, som ministeren har med i forslaget, nemlig at der gives en

[Tom Behnke]

kompensation til de institutionsbeboere, som vil kunne blive ramt af forslaget; det synes vi er helt i orden, selvfølgelig skal det være sådan. Men vi synes ikke, det er helt i orden, at den kompensation kun er midlertidig, kun gælder i 1994, som jeg har forstået det. Spørgsmålet er naturligvis, hvad der skal ske efter 1994. Har man så med et trylleslag løst problemerne for disse mennesker ad andre veje? Det kunne være rart at høre.

Jeg har også studset en hel del over de økonomiske og administrative konsekvenser, hvor vi jo ser, at der bliver en række udgifter på tæt ved 1 mia. kr., og jeg synes ikke, det fremgår af lovforslaget, om det er netttotal eller bruttotal. Denne bruttoficering betyder jo også, at man på et eller andet tidspunkt får nogle skatte kroner hjem, og spørgsmålet er, om det er efter at man har modregnet dem, at man vil få disse merudgifter. Hvis det er tilfældet, hvis det er nettomerudgifter, må vi nok sige, at vores positive indstilling kan ligge på et meget lille sted.

Forslaget er, som andre også har været inde på, et ret kompliceret forslag rent teknisk. Det er et opgør med mange ting, vi har kendt tidligere, det er en helt ny ordning, en helt ny måde at gøre tingene på. Vi finder, at princippet er rigtigt og godt, men vores endelige stillingtagen må bero på nogle beregninger og en række regneeksempler, hvor vi ser, hvordan det vil gå i forskellige situationer, og vi må fastholde, at der fortsat skal være et kraftigt incitament til, at man går ud og finder et rigtigt arbejde. Men kan disse ting indfries, er vi særdeles positive.

Addi Andersen (CD):

Da Centrum-Demokraternes ordfører, fru Bente Juncker, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

Dette lovforslag er et led i regeringens nye initiativer, og CD kan fuldt ud støtte det. Vi er i særdeleshed glade for, at ingen stilles ringere end i dag med den foreslåede bruttoficering, og CD mener også, at ændringen er en klar forbedring i forhold til det bestående, fordi systemet bliver mere forståeligt og gennemskueligt for modtagerne og forenkler administrationen.

Dorit Myltoft (RV):

Her i landet er de fleste overførselsindkomster skattepligtige, f.eks. arbejdsløshedsdag-

penge, syge- og barseldagpenge og førtidspensionens grundbeløb og pensionstillæg, og nu foreligger der altså et lovforslag om, at kontanthjælpen skal gøres skattepligtig.

Der er tale om en væsentlig ændring, der i øvrigt også anbefales af Socialkommissionen i betænkningen »Uden arbejde«, der netop er udkommet. Fordelene ved skattepligtige overførselsindkomster er, at det øger sammenligneligheden med andre former for indkomst, letter opgørelsen af indkomstgrundlaget ved indkomstafhængige ydelser og respekterer progressionen i skattesystemet.

Man kan spørge, om disse fordele og denne ændrede beregningsmetode er forståelig for den enkelte kontanthjælpsmodtager, for når alt kommer til alt, er det jo selve rådighedsbeløbet, der er interessant i den enkeltes husholdningsregnskab; men så simpelt er det ikke, og tro det eller lad være: Faktisk betyder det noget for et voksent menneskes selvopfattelse, at man kan sige, at man har en indkomst og betaler skat, så også på det personlige plan har sammenligneligheden betydning.

Når et område som kontanthjælpen omlægges, er der naturligvis en risiko for, at nogle mennesker vil komme i klemme. Udgangspunktet er, at ingen må blive stillet økonomisk ringere end i dag, og det har betydning for fastsættelsen af ydelsens størrelse.

Omlægning til en dagpengelignende ydelse kan give problemer for kontanthjælpsmodtagere, der har store boligudgifter. Ifølge forslaget kan der i ganske særlige tilfælde gives et tillæg, men hovedpointen er at tilskynde kommunerne til at lægge deres boligpolitik således til rette, at det ikke er kontanthjælpsmodtagerne, der tilbydes de dyreste lejligheder. Derudover er der mulighed for en overgangsordning, som skal være gældende for pensionister, der får udbetalt lommepege på institutioner.

Omlægningen koster penge, anslået 464 mio. kr. i 1994. Den eneste udvej for at få nedbragt det beløb er, at færre og færre bliver berettiget til kontanthjælp, fordi de ikke har anden forsørgelsesmulighed, og regeringens samlede udspil skulle gerne få denne konsekvens.

Det Radikale Venstre støtter lovforslaget og ønsker at gå seriøst og positivt ind i udvalgsarbejdet.

Lysholm Christensen (KRF):

[Lysholm Christensen]

Vi behandler i dag endnu en brik i regeringens udspil om struktur- og beskæftigelsesfremme. Bruttoficering kalder vi det, og det er jo ikke noget nyt begreb, det har været længe undervejs, og der har været mange overvejelser om dette begreb for at få løst problemet.

Substansen i forslaget er, at kontanthjælpen, der i dag er skattefri, skal forhøjes og gøres skattepligtig. Det er der nogle klare fordele ved, for kontanthjælpsmodtageren bliver derved ligestillet med arbejdstageren, og det kan give en højere selvværdsfølelse. Det er vigtigt, at man kan sige, at man har en indtægt og skal svare skat af den som andre borgere – det er næsten en menneskeret i et demokratisk samfund, kan man sige – og desuden får kontanthjælpsmodtagerne ved denne ændring også andel i de ligningsmæssige fradrag og personfradrag, som andre har.

Desuden kan vi også nævne, at kontanthjælpsmodtagerne som følge af forslaget får del i de skattelettelser, der er stillet i udsigt i den fremlagte skattereform som kompensation for arbejdsmarkedsbidrag, og endelig kan der blive mulighed for at opføre indkomstafhængige ydelser på et mere ensartet grundlag; jeg tænker her på bolig sikring og fripladstilskud.

Vi er i Kristeligt Folkeparti tilfredse med, at der ifølge forslaget er mulighed for at give nogle særlige ydelser til kontanthjælpsmodtagere, som har ekstra udgifter til forsørgelse og bolig, i form af et skattefrit tillæg, der skal sikre, at man fortsat kan modtage hjælp på det hidtidige niveau.

En så stor øvelse, som bruttoficeringen er, kan jo ikke gennemføres uden en merudgift, hvis man skal undgå forringelser for visse grupper, og det er da også anført i lovforslaget, at det vil koste et væsentligt beløb. De penge må vi prøve at finde, for det er en forudsætning for at kunne gennemføre dette forslag; hvis alt for mange grupper vil lide under det, har det vist ingen chancer.

Der er altså tale om et lovforslag, som betyder forenkling, administrativ lettelse, større sammenlignelighed osv. Disse principper vil vi meget gerne støtte, så vi medvirker gerne konstruktivt til, at de store anstrengelser og det meget arbejde, der er lagt i dette lovforslag, kan krones med held, så forslaget kan blive vedtaget.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg vil gerne sige tak for den meget positive og konstruktive holdning til forslaget fra alle ordførerne. Jeg er selvfølgelig også opmærksom på, at der er nogle afgørende indvendinger fra bl.a. fru Eva Kjer Hansen og fru Pia Christmas-Møller, men jeg synes, det er vigtigt at få understreget, at der var grundlæggende enighed om tankegangen i forslaget; så må vi arbejde videre i udvalget med, hvordan det nærmere skal gribes an.

Den grundlæggende tankegang i forslaget er – ud over det, som stort set alle ordførere har nævnt – at de mennesker på kontanthjælp, der i dag får mere end de grunddydelser, der fremgår af forslaget, skal have et skattefrit tillæg efter faste kriterier, der kompenserer for dette tab. Det er helt klart, og det er jo allerede et mål i den eksisterende lovgivning, at det ville være mest hensigtsmæssigt, hvis i dette tilfælde mennesker på kontanthjælp fandt en bolig, der passede til deres økonomiske formåen. Der ligger jo også allerede i dag en tilskyndelse for kommunerne til at finde en egnet bolig til mennesker på kontanthjælp, i og med at de selv skal betale 50 pct. af hjælpen; når det ikke sker, hænger det bl.a. sammen med, at boligstrukturen i visse kommuner er sådan, at det er svært at finde mindre, gode og også billigere boliger til f.eks. mennesker på kontanthjælp.

Derfor mener regeringen, at en måde at løse problemet med, at mennesker på kontanthjælp sidder i store og dyre lejligheder, er at få ændret boligstrukturen. Vi mangler simpelt hen mindre, billige og gode lejligheder, og jeg tror, at hvis vi inden for en overskuelig fremtid får ændret boligstrukturen – jeg håber bl.a., at den decentralisering af boligbyggeriet, som vi arbejder med, kan medvirke til det – vil det også påvirke udgifterne inden for kontanthjælpsområdet, fordi en del af de kontanthjælpsmodtagere, der i dag sidder i store, dyre lejligheder, ikke selv er interesserede i at blive i dem. Det indskrænker selvfølgelig deres handlfrihed, fordi de er bundet af en meget høj husleje.

Fru Pia Christmas-Møller spurgte, hvad der ligger i den bemyndigelse, der er omtalt i forslaget. Svaret er – som det også er beskrevet i bemærkningerne – at socialministeren skal fremlægge og udmønte faste kriterier for retningslinierne for ydelse af skattefrie tillæg; det bliver grundlæggende efter boligudgifternes

[Socialministeren]

størrelse og børnetallet, man kan for så vidt sige på linie med det, der gælder i dag.

Imidlertid vil det være sådan – ikke bare på Socialministeriets område, men også set i sammenhæng med hele skattereformen – at hovedtendenserne i omlægningen går ud på, at der rent faktisk vil ske lettelse for mennesker på dagpenge og i arbejde. Jeg tror, vi alle sammen ønsker, at det ikke skal kunne betale sig at være på kontanthjælp; man skal have et større rådighedsbeløb, når man har et lønarbejde, end når man er på kontanthjælp. Det er en af hensigterne med forslaget, og vi kommer også målet nærmere, men vel at mærke på den måde, at det ikke er kontanthjælpsmodtagerne, der får det ringere, men folk med arbejdsindtægt eller på dagpenge, der får en lettelse, bl.a. på grund af skattereformen.

Der blev også spurgt, om den pulje, der er sat af til kompensation, er en overgangsordning, eller om den er permanent. Den er permanent, men størrelsen vil selvfølgelig afhænge af, hvor mange kontanthjælpsmodtagere der er. Jeg tror dog, at alle, der arbejder inden for dette område, vil erkende, at der altid vil være behov for en særlig pulje. Der er jo det særlige ved kontanthjælpssystemet, at det er det underste sikkerhedsnet for de mennesker, der ryger ud i uforudsete sociale begivenheder og kan have en høj husleje; der kan også være tale om mennesker, der sidder i et hus med store boligudgifter, og det har ikke været mit indtryk, at nogen her har den holdning, at man skulle flytte fra sit hus og sælge det fra den ene dag til den anden. I den situation vil det jo være umuligt at klare sig for de 60 pct. eller 80 pct. af dagpengemaksimum, og alene af den grund vil det være nødvendigt med en pulje til et særligt, skattefrit tillæg.

Flere ordførere har hæftet sig ved, at forslaget koster penge. Det er sådan, at der er tale om nettoudgifter, men jeg vil sige, at det er mit håb, at den beskæftigelsesfremmende politik, regeringen får sat i gang med virkning fra 1994 og forhåbentlig med nogle forstærkede positive virkninger ud over 1994, vil betyde, at der bliver færre mennesker på kontanthjælp og dermed også færre udgifter til en bruttoficering.

Endelig skal jeg sige, at med hensyn til pensionister på plejehjem, som hr. Tom Behnke spurgte om, arbejder vi jo med et forslag, der

betyder, at der skal udbetales pension til plejehjemsbeboere. Det er vores mål, at det skal træde i kraft den 1. januar 1995, og hvis det sker, vil vilkårene jo have ændret sig, og så vil der ikke være behov for den kompensation. Hvis det af en eller anden grund ikke skulle lykkes, er det klart, at ordningen vil fortsætte ud over 1995.

Med disse ord vil jeg også bekræfte, at jeg under udvalgsarbejdet er indstillet på at gå i dybden med de spørgsmål, der er rejst.

(Kort bemærkning).

Eva Kjer Hansen (V):

Jeg er bestemt ikke enig med ministeren, når ministeren giver udtryk for, at kontanthjælpsmodtagerne selv er interesserede i at finde en billigere bolig i dag. Det, der sker i dag, er jo netop, at vi refunderer udgiften 100 pct., og dermed er der netop ingen motivation til at søge efter billigere boliger.

Og derfor må jeg sige til ministeren, at hvis det er sådan, at man vil fastholde, at man betaler boligudgiften 100 pct., og hvis man vil fastholde den størrelse på tillægget pr. barn, som man har i dag, er vi i Venstre klart imod denne bruttoficering, for så mener jeg, at man udhuler hele ideen. Det, der er vigtigt for os, er jo netop at få understreget forskellen mellem at have en lønindtægt eller være på dagpenge og være på kontanthjælp, for det må være sådan, at man har mere ud af at være på arbejdsmarkedet og have en lønindtægt end af at få hjælp efter bistandsloven. Så jeg beklager meget, at regeringen åbenbart agter at fastholde de udgifter; det betyder i hvert fald, at vi ikke vil kunne støtte lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg kan helt følge den forrige ordførers indlæg, og jeg må sige, at ministerens svar på vore spørgsmål var lidt skuffende. Derfor vil jeg godt give ministeren lejlighed til endnu en gang at uddybe svaret.

I forslagens bemærkninger står der på side 5, at den særlige ydelse til forsørgere, som skal afløse børnetillægget, indebærer, at man ikke i samme omfang som i dag er nødt til at tage udgangspunkt i børnenes aktuelle forsørgelsessituation. All right, men hvad er man så

[Pia Christmas-Møller]

nødt til at tage udgangspunkt i? Det vil jeg meget gerne have et svar på, og jeg vil også meget gerne have et svar på, om der er et loft i forbindelse med det særlige tilskud. Ministeren må dog have gjort sig nogle tanker om, hvordan det skal se ud, og der må i hvert fald være foretaget nogle beregninger for at komme frem til, at omlægningen koster godt 300 mio. kr. allerede i 1994.

Jeg vil altså meget gerne have, at ministeren redegør nærmere for, hvad der ligger i den bemyndigelse; jeg synes ikke, vi har fået svar på nuværende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det var kedeligt. Den særdeles positive indstilling holdt i 23 minutter, og så var det slut.

Ministerens siger, at man via andre forslag kommer med nogle initiativer, der efter regeringens mening vil bevirke, at der vil blive færre, der falder ind under dette lovforslag, så man med tiden vil få færre udgifter. Men hvor i dette forslag ligger incitamentet til, at man går ud og får et egentligt arbejde? Jeg synes også, at det, som ministeren lægger op til af håb og ønsker for fremtiden, er der heller ikke budgetteret med i forslaget. Tværtimod er udgifterne konstant stigende frem mod 1998, så med hensyn til økonomien i dette forslag har man altså ikke regnet med de forhåbninger. Spørgsmålet er, om regeringen overhovedet tror på sig selv, om ministeren overhovedet tror på det, som ministeren selv sagde her fra talerstolen for et øjeblik siden.

Men det, der også kan være interessant at vide, er, hvordan udgifterne fordeler sig på de forskellige områder, som forslaget handler om. Et eller andet sted må disse penge jo lande, og når der er en så markant stigning i udgifterne, må der også være et eller andet sted, hvor man vil få nogle markante indtægtsforøgelser. Men det kan jo ikke være i kommunerne, amterne og staten, at man får disse forøgelser, for forslaget lægger jo op til en administrativ lettelse, så der bør jo være en række besparelser i den offentlige sektor sammenholdt med forslaget. Der må virkelig være nogen et eller andet sted, som får meget mere ud af det, end de får i dag.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg vil sige til hr. Tom Behnke, at incitamen-

tet til at få ændret sine forhold og få et arbejde ligger i det samlede billede af skattereformen og de ting, der ligger her. Som jeg sagde før, vil ændringen gå i retning af, at man får et højere rådighedsbeløb, hvis man er på arbejde eller på dagpenge, end hvis man er på kontanthjælp.

Hr. Tom Behnke spurgte også, hvorfor der ikke er budgetteret med færre kontanthjælpsmodtagere i årene frem mod 1998. Det er ud fra en, om jeg så må sige, konservativ betragtning; vi har endnu ikke tilstrækkelig sikre forudsigelser om vækstforudsætningerne og beskæftigelsesudviklingen i de kommende år, så derfor har vi selvfølgelig valgt at budgettere ud fra situationen i dag og i 1994, fremskrive den og i øvrigt håbe på, at det går bedre end forudset.

Med hensyn til spørgsmålet om bemyndigelsen fremgår det jo af bemærkningerne, at der vil blive nogle faste kriterier, der tager udgangspunkt i boligudgiftens størrelse og børnetallet, og at man simpelt hen tildeler det skattefri tillæg ud fra disse faste kriterier. Og hvordan er vi så nået frem til det beløb, der udgør puljen? Det er groft sagt summen af det beløb, man kan regne sig frem til at man vil tage, hvis alle kom ned på henholdsvis 60 pct. og 80 pct., og dette tab skal i princippet fordeles ud fra nogle faste kriterier. Forudsætningen er, at det ikke kan være dem, der sidder med høje boligudgifter og har mange børn, der skal betale for, at andre med lave udgifter får bruttificeret deres ydelse og dermed får en større indkomst.

Man kan sige, at udgifterne som følge af forslaget jo ikke skyldes dem, der får fastholdt det niveau, de har i dag, men dem, der kommer op på et højere niveau. Det er jo et forslag med en del vindere og ingen tabere, og dem, der koster pengene, er jo vindere, dvs. dem, der i dag har under henholdsvis 60 pct. og 80 pct. af dagpengemaksimum.

(Kort bemærkning).

Eva Kjer Hansen (V):

Jeg er nødt til at have slået fast, om ministerens svar betyder, at man også efter en bruttificering vil fortsætte med at betale boligudgifterne 100 pct., og om man vil fastholde et tillæg pr. barn på den størrelse, det har i dag. Det vil jeg gerne have et klart svar på.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Tillægget pr. barn får en anden størrelse, fordi man tager udgangspunkt i en anden grundydelse. Men som udgangspunkt vil der blive givet den samme kompensation, også for boligudgifterne, fordi problemet jo ikke løses ved i realiteten at skære ned i folks rådighedsbeløb, men ved at sikre, at der er andre boliger til rådighed. Og det er regeringens politik, at det problem skal angribes ved at ændre boligmassens sammensætning.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg synes egentlig, at nu har ministeren svaret på i hvert fald hovedtrækkene i vore spørgsmål, og man må på den baggrund konkludere, at lovforslaget ikke indebærer nogen som helst incitament til, at folk kommer ud af den fastlåste lediggang i kontanthjælpssystemet. Der bliver ikke nogen fordel ved at overtage arbejde på lavtlønsområdet, der vil ikke være nogen fordel ved at blive medlem af en a-kasse; det må være konsekvensen og konklusionen på baggrund af ministerens svar.

Alle disse incitament skal komme via anden lovgivning, forstår vi. Det ligger altså overhovedet ikke i dette forslag.

Det vil jeg godt takke for, for det er faktisk en afklaring, der her er kommet. Men jeg må varsle, at der kommer en byge af mere teknisk prægede spørgsmål under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg synes, det er vigtigt, at ministeren får besked om, at der altså er andre, der gerne vil være med til at se på det her.

Når det er sagt, vil jeg sige, at jeg fatter ikke, at De Konservatives og Venstres ordførere kan holde sådan en tale, som de netop har holdt. Hvor er incitamentet til, at folk søger et arbejde? Vi har mangel på arbejdspladser her i landet, der gør, at der er nogle mennesker, der havner i det underste sikkerhedsnet. Det underste sikkerhedsnet er kontanthjælpssystemet. Det underste sikkerhedsnet for en kontanthjælpsmodtager er 2.559 kr. om måneden. Dertil kommer så eventuelle børnetillæg og så selvfølgelig huslejen, for ellers kan folk jo ikke eksistere.

Med denne bruttoficering og med skattereforen er der tale om, at disse ydelser stort set er uændrede. Og så står de borgerlige politikere her og siger: Hvor i alverden er incitamentet til, at disse mennesker søger sig noget arbejde? Hvor er incitamentet til, at de søger noget andet at bo i? Sandheden er, at disse mennesker er låst fast i en situation på så lavt et levestandard, at de ikke kan røre sig ud af stedet.

Det, vi burde gøre, var at lave en skattereform, så disse mennesker fik et løft, så de var i stand til at komme ud af den situation, de er i. Det er de nemlig ikke, som tingenes tilstand er.

Og så er det altså for galt at høre på taler om, at det er for galt, at folk skal gå i sådan et system uden at søge arbejde! Arbejdspladserne er der jo ikke! Vi havde en stor debat herinde i går om arbejdsløsheden. De er der jo ikke; så der er ingen grund til misundelse på grund af disse ydelser.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Nu har vi lige været igennem en valgkamp, der havde med noget helt andet at gøre, men en stor del af den valgkamp gik på, at hvis det blev et ja, ville vi simpelt hen få så mange arbejdspladser i Danmark! Det var det, man lovede befolkningen. Ministeren har nogle andre forslag, der kommer senere på dagen eller på et senere tidspunkt, og som vil påvirke, at endnu flere kommer i arbejde, og at endnu færre havner på kontanthjælp. Det er det, vi har hørt. Men til trods for disse flotte løfter ser vi altså, at udgifterne i forslaget her er stærkt stigende. Og så er det, jeg siger, at tingene ikke hænger sammen længere.

Med hensyn til incitamentet til at få sig et stykke arbejde er det jo rigtigt, hvad fru Lilli Gyldenkilde siger. På nogle punkter er det jo korrekt, at der er nogle, der ikke får ret meget. Men der er sandelig også mange, som lukrerer på dette system, og som ikke kun får de godt og vel 2.500 kr., som er udgangspunktet.

Det hørte vi på det sidste møde, vi havde i Socialudvalget. Da hørte vi om det, der hedder jackpot-effekten: at man går ind og stikker sugerøret i alle de konti, hvor det er muligt, og så når man op på en indtægt, der er så høj, at det absolut ikke kan betale sig at tage et stykke arbejde, for så går man ned i indtægt, foruden at man får en række af de udgifter, som jo er forbundet med, at man går på arbejde.

[Tom Behnke]

Derfor er der en række problemer i dette system. Og dette forslag gør heller ikke op med det faktum, at man kan køre på flere paragrafer samtidig.

(Kort bemærkning).

Eva Kjer Hansen (V):

Jeg var meget glad for fru Lilli Gyldenkildes indlæg, for dermed fik vi da klart markeret forskellen mellem Venstres politik og SF's politik.

Jeg skal gentage over for fru Lilli Gyldenkilde, at jeg er tilhænger af, at man laver en bruttoficering, hvor man som udgangspunkt giver 80 pct. af den maksimale dagpengesats. Det vil i den aktuelle situation sige godt 108.000 kr. i kontanthjælp. Det synes jeg er helt fint. Men hvis man både skal have det beløb og have betalt sine boligudgifter 100 pct. og have særlige børnetillæg, bliver det altså yderst begrænset, hvad man kan få ud af f.eks. at tage et arbejde inden for lavtlønsområdet.

For os i Venstre er det vigtigt, at der er en forskel på at tage på arbejde og at være modtager af kontanthjælp. Vi synes, der skal være en økonomisk gevinst ved at tage på arbejde, for hvis ikke der er det, er det så som så med motivationen. Vi synes, det er vigtigt, at der er den her forskel.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Fru Lilli Gyldenkilde har naturligvis ret i, at bistandssystemet er vores underste sikkerhedsnet, og sådan skal det fortsat være, og det skal være godt og ordentligt og anstændigt. Men det må ikke udvikle sig sådan, at vi ser en stigning i antallet af mennesker, som bliver fastholdt i bistandssystemet, for det er ikke godt for nogen at være fastlåst i lediggang.

Vi ser et stigende antal familier, der faktisk ikke har råd til at gå ud og få et normalt arbejde. Vi taler ikke engang om arbejde til lavindkomster. Nej, i går fik vi nogle oplysninger i Socialudvalget, og jeg er temmelig ked af, at fru Lilli Gyldenkilde ikke havde mulighed for at deltage i det udvalgs møde, for jeg blev selv temmelig chokeret over de meldinger, vi dér fik fra en deputation.

Det var en deputation, som kom med en række konkrete eksempler fra Rødovre Kommune, hvor man påpegede, at socialsystemet

fastholder mennesker i lediggang, og hvor det i stigende omfang bliver relativt almindeligt med familier, der har en indkomst efter skat i laget 150.000-250.000 kr. om året. Jeg var chokeret, og vi har naturligvis bedt disse mennesker fra deputationen om at komme med skriftlig dokumentation.

Der er altså noget rivravruskende galt, og det er altså ikke et spørgsmål om at sammenligne med de absolut laveste lønninger på arbejdsmarkedet. Her har vi at gøre med direktørlønninger, ikke bare i det offentlige system, men ude i de allerstørste virksomheder, for at man overhovedet kan få et incitament til at gå på arbejdsmarkedet. Det er rivravruskende galt, og derfor jagter vi incitamentet i bistandssystemet.

Vi er klar over, at det ikke er alle, der er i den situation, men det er altså et stigende antal og et stigende problem, og derfor bør også SF kigge seriøst på det.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil blot anbefale, at man læser det udmærkede skrift, som hedder »Ny kurs mod bedre tider«, og som er en diger rapport med masser af eksempler på, hvad det er, vi taler om, og hvor man på side 220, 221 og 222 kan se en oversigt over, hvilke ændringer der faktisk sker. Og i langt de fleste tilfælde sker der ingenting set i forhold til i dag.

At de to borgerlige ordførere så har nogle andre Hassan'er, som man skal have dyrket i forhold til bistandssystemet, synes jeg er fair nok. Det hører vi på og tager stilling til og har en anden holdning til; jeg har i hvert fald på SF's vegne. Det er fair nok; det er bare ikke det, dette forslag handler om. Her handler det om et forslag, som har sammenhæng med en skattereform og bruttoficering, som det jo hedder på nudansk. Og hvad handler det så om? Det handler om at sikre, at ingen bliver ringere stillet, end de er i dag. Det synes jeg er det væsentlige.

Når det er sagt, vil jeg sige til hr. Tom Behnke, at jeg godt kender de sammenligninger, som kan vise, at når det hele bliver gjort op, kan nogle have lidt mere ud af at være på bistandshjælp. Hvis de har en dyr lejlighed, hvis de har et tilstrækkeligt antal børn, og hvis man sammenligner dem med den lavestlønne-

[LIII Gydenklide]

de overhovedet i dette land, nemlig en kassedame, som formentlig har 6 timers arbejde om dagen, ja, så vil de pågældende på bistandshjælp have lidt mere end kassedamen. Men det er da ikke, fordi de, der er på bistandshjælp, får for meget; det er da, fordi kassedamerne får for lidt i løn; for de ligger jo og roder nede på en lavtløn, som ingen herinde overhovedet ville drømme om at arbejde for. Og det kan nu engang ikke nytte noget at lave sammenligninger mellem Rundetårn og et tordenskrald og så tro, der vil komme noget fornuftigt ud af dét.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ingrid Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 314:

Forslag til lov om ændring af lov om social pension m.v. (Ændringer som følge af skatteomlægning, ændret satsregulering m.v.).

Af socialministeren (Karen Jespersen).
(Fremsat 19/5 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Grete Schødt (S):**

Regeringens samlede pakke indeholder en lang række tiltag, der skal sætte gang i beskæftigelsen. En væsentlig del af disse omhandler en omlægning af vores skattesystem, således at langt størstedelen af danskerne får en reel skattelettelse. Det skal jeg ikke sige meget mere om, det blev gjort rigeligt forleden dag.

Men for at vi ikke skal ramme pensionisterne med disse ændringer, er det nødvendigt at

ændre pensionslovgivningen gennem en såkaldt bruttoficering af pensionsudbetalingerne. Det indebærer kort sagt, at pensionisterne ligestilles med andre modtagere af offentlige ydelser, og det vil sige, at pensionisternes bundfradrag sænkes, mens ydelserne hæves tilsvarende, således at der samlet set bliver flere penge til folkepensionisterne. Det er en nødvendig ændring, for at pensionisterne ikke skal blive ramt af de skatteomlægninger, regeringen foreslår, og så har det den bagevinst, at det bliver nemmere at sammenligne forskellige overførselsindkomster.

Det væsentlige spørgsmål er selvfølgelig, hvad det betyder for den enkelte pensionist. Regeringens beregninger viser, at den gennemsnitlige folkepensionist uden biindtægt får en nettogevinst årligt på 1.091 kr. for enlige og 855 kr. for gifte. På den måde får pensionisterne mulighed for at betale de øgede miljøafgifter, som bliver indført.

Samlet set betyder lovforslaget øgede net-toudgifter til pensionisterne på 2,4 mia. kr. i 1994, stigende til 3,7 mia. kr. i 1997. I Socialdemokratiet mener vi, at dette kun er rimeligt. Når der med vismændenes ord er plads til en reel finansieringspolitik, altså en lempelse, må vi også se på, hvem der har det største behov, og vi er derfor glade for, at pensionisterne er blevet tilgodeset.

Lovforslaget skal som sagt ses i sammenhæng med de foreslåede ændringer i skattelovgivningen, hvor der som bekendt er tale om en betydelig sænkning af personskatterne.

For at pensionister med biindtægt ikke skal få utilsigtede gevinster ved dette lovforslag, skal en større del af pensionen gøres indkomstafhængig. Dette er en teknisk ændring, der skal sikre, at målet nås på en ensartet måde, nemlig at pensionisterne skal have flere penge, men det skal ske efter en retfærdig målestok.

Lovforslaget indeholder også en ændring af regelsættet om varmhjælp, og jeg vil godt opfordre socialministeren til under udvalgsarbejdet at medvirke til en nøje undersøgelse af, hvilke konsekvenser denne del af lovforslaget vil have.

I Socialdemokratiet vil vi gerne sikre, at der ikke er nogle pensionister, der bliver ramt unødigt hårdt af de foreslåede ændringer, og derfor må vi nøje se på konsekvenserne og være åbne over for eventuelle ændringsforslag.